

pravi Vraz. Pesem ima dva dela. „Prve godine“: Reza gre na veliki petek teš v cerkev v Svetinje. Vse zeleni in ptice pojo; kar zakuka na hrastu tudi nesrečna grlica. Ko jo Reza začuje, zakliče: „Oh, grlica!“ in tri solze ji kanejo na krilo. „Druge godine“:

Stoji kuća, a pred kućom Reza
u kolčvci pojuć čedo ljlja:

Spet je pomlad, spet vse zeleni in poje. Spet se oglasi nesrečna grlica in Rezi kanejo tri solze na krilo. — Potem sledi hrvatski prevod Modrinjakove pesmi: „Jašac“. Modrinjak je živel za Vodnikove dobe in bil župnik pri Sv. Miklavžu v ljutomerskih gorica. Vraz pravi, da je bil prvi slovenski pesnik panonske veje, kakor Vodnik korotanske. Bil je veseljak in se ni čutil srečnega v svojem stanu; ker so ga baje predstojniki šikanirali, je začel piti in je kmalu umrl (1827).

Ta zbirka je posebno zanimiva raditega, ker vsebuje Vrazove slovenske prvence, prevedene v hrvaščino. Oni dve legendi v „Dodatku“, temelječi na narodni tradiciji, sta prav posrečeni stvarci. To je zadnja pesniška zbirka, ki jo je izdal pesnik sam.

Matica ilirska je izdala v tretjem delu Vrazovih del najprej njegove „Razlike pjesme“. Pod naslovom „Sanak i Istina“ začnjenja zbirka s soneti. Takoj na prvem mestu je prevod Prešernovega soneta „Očetov naših imenitna dela“. Prevod sicer ne dosega izvirnika, vendar je pa še dosti dober; asimilujoč se duhu hrvaškega jezika, rabi Vraz trohejsko mero, dočim ima Prešeren jamb.

Sonet „Duga“ ni sicer direktni prevod Prešernovega „Tak kakor hrepeni oko čolnarja“, pač pa njegov posnetek. Razlika je ta, da ima Prešeren mornarja, Vraz pa popotnika v gozdu, Prešeren Dioskure, Vraz pa mavrico. Sicer je pa razvoj misli v obeh sonetih enak.

Takoj sledi prevod Prešernovega soneta „Vèrh sóнца sije sóncov céla čreda...“

Že prej pri romancah smo videli direktni Prešernov vpliv; ta se nam kaže zdaj tudi pri sonetih. Očividno je, da hoče Vraz tudi tu tekrovati z velikim pesnikom, posebno pa s slovenskim jezikom. Poudarjati ni treba, da daleč zaostaja za genialnim mojstrom. Tudi ni hrvaški jezik tako sposoben za moderne pesniške oblike kakor slovenski, kar smo

že omenili. Dočim je pel Vraz o prvi svoji ljubezni v „krakowiaku“, se je zdaj odločil za sonet; vplival je nanj v tem oziru tudi Kollár, kajti tudi iz njega ima prevode.

Slede „Gazele“, ki istotako pričajo o Prešernovem vplivu. Gazele so bile nekaj popolnoma novega že za Prešerna (1822 se pojavijo sploh prve v nemški literaturi). Spet hoče tekrovati Vraz s Prešernom in posnema takoj v prvi njegovo gazelo „Pesem moja je posoda tvojega imena“.

Te moje pjesmice okvir su zrcala
u koje je zraka Tvoe ljepote pala —
zulinke zlatna!

Tudi druga gazela ima vodilno misel od Prešerna „Žalostna komu neznana je resnica, da jo ljubim“. Istotako nas spominja peta gazela na Prešernovo „Al' bo kal poglalo seme, kdor ga seje, sam ne ve“. Misel je pri obeh ista: dvom, ali bodo imele pesmi kaj uspeha.

S čisto slovensko snovjo se srečamo pri povesti „Babji klanjac“, ki je izšla l. 1839. Povest je pisana v verzih in ima šest delov. Posvečena je Miklošiču, in sicer v posebni pesmi na čelu, kjer ga imenuje svojega mentorja. Vsebina je v kratkem sledeča. Madjarski plemič onkraj Mure se je oženil in se v svatovski družbi namenil, da popleni cerkev jeruzalemsko na Štajerskem. Zaman ga svari mati in prosi nevesta, naj nikar ne hodi, ker božja roka je mogočna. Drugi dan spet sede za polnimi mizami in pijejo. Vstopi prosjak in zaprosi kos kruha.

Plemič ga sirovo izžene, ta pa kliče nadenj božjo osveto. Mažari so res vdrli na slovensko Štajersko in povsod ropajo in palijo. Sv. Miklavž in Slančja ves gorita. Madjari popivajo po kletih, končno pa zlezejo na konje, da poplenijo še cerkev. Moških ni doma, ker so odšli proti Turkom. Toda severno od Slančje vesi je klanec, kjer so se skrile žene s polnimi lonci krova, luga in raztopljenе smole. Starec Filipič je edini moški med njimi. Nič hudega sluteč pridejo Madjari v sotesko. Filipičeva puška počí in plemič pade ubit. Na druge pa se ulije krop, lug in smola. Vsi poginejo razen enega, ki nese domov žalostno vest. V petem spevu tožita mati in nevesta nad smrtjo plemiča. Šesti spev: Bela nedelja je, pomlad. Dekleta gredo praznično oblečena v cerkev jeruzalemsko,

STANKO VRAZ